

2. Färger och fält

Tinkturer

Inom heraldiken kallas de färger som föremål och ytor har för tinkturer. Man kan inte använda vilken tinktur som helst, utan det finns ett antal olika som man kan välja bland. Tinkturena kan indelas i de fyra tinkturslag som beskrivs nedan.

Färger

De färger som används i Sverige idag är: rött, blått, svart, grönt och purpur. Att det blivit just dessa beror på att de används mycket och att det är enkelt att se skillnad på dem. Det finns inga bestämda nyanser som gäller, utan det varierar mellan framställningar. Men man försöker ändå alltid hålla en klar och tydlig färg. Ska någonting vara rött, så använder man inte något som kan tolkas som orange, brunt eller rosa.

De heraldiska färgerna.

Metaller

Metallerna är guld och silver. Guld är inte nödvändigtvis guldfärgat utan oftast är det gult. Även andra metaller vars färg påminner om guld är möjliga. På samma sätt är silver oftast vitt eller grått.

De heraldiska metallerna.

Pålsverk

Pålsverk är ganska ovanliga inom svensk heraldik. De två som är värda att nämna är hermelin och gråverk. Hermelin är vitt/silver med stilsiserade svarta svansspetsar, och föreställer djurets vinterpäls med påsydda svansspetsar. Gråverk föreställer ekorpälsar som lags i rader med varannan påsitt uppgått och med pälsen omväxlande utåt och inåt. Färgsättningen är vit/silver och blå.

Hermelin och gråverk.

Naturfärg

Naturfärg innebär att en människofigur avbildas med hudfärg, en björn med brun päls och en linnea i rosa och grönt.

Naturfärg användes under perioden mellan medeltiden och 1900-talet. I nya vapen används helst inte naturfärg. Naturfärg behövs egentligen inte inom heraldiken eftersom ett föremål kan ha vilken som helst av de heraldiska tinkturena. Tinkturen behöver inte vara i närheten av föremålets riktiga färg, ett lejon kan vara svart och en hund kan vara blå.

Tinkturregeln

Ett av de grundläggande kriterierna för att en bild ska vara heraldisk är att den uppfyller den så kallade tinkturregeln: Man undviker så långt det är möjligt att lägga metall bredvid metall och färg bredvid färg. Istället lägger man färger och metaller intill varandra. Ett metallföremål ska ligga på färgbotten, och ett färgat på metallbotten. Bakgrunden till detta är att skapa tydlighet: Metall på metall på en sköld blir i solen till en enda solreflex, och till exempel ett grönt lejon på blå botten är svårtytt på långt håll.

Pålsverk kan läggas mot såväl metall som färg. Detta gäller även när naturfärg förekommer i äldre vapen.

I vapen Fåreborg, tecknat av Magnus Bäckmark, ligger färgerna rött och svart intill varandra på några ställen. Där den svarta bocken stiger upp bakom den röda muren ligger två färger intill varandra. Att tinkturregeln ändå följs beror på att den bit där de angränsar varandra är mycket mindre än de bitar som angränsar till fältet av guld. Bockens beväring, alltså tunga, klövar och horn, är röd och ligger bredvid både det svarta på bocken och guld i bakgrunden. Så är fältet med all beväring, den kommer alltid att ligga bredvid både färg och metall. Därför omfattas beväringen inte av tinkturregeln.

Häroldsbilder

De linjer och färgfält som delar upp en sköld i flera områden kallas häroldsbilder. Namnet kommer av att det var härolderna som hade sakkunskapen om namn och utseende på häroldsbilderna. Nedan presenteras några av de vanligaste häroldsbilderna.

Lodröta snitt

Kluven i svart och guld.

I svart en post av guld. I svart en stolpe av guld. I svart en ginpost av guld.

Två gånger klujen i svart, Tre gånger klujen i svart och guld, I svart två stolpar av guld och rött.

Kommentarer:

- En klynning ger alltid två lika stora delar.
- Posten, ginposten och stolpen upptar ungefär en tredjedel av sköldens bredd. Om föremål endast ligger där kan fältet bli något större. Om föremål endast ligger utanför kan fältet bli något mindre.
- Skillnaden mellan stolpe och två gånger klujen är att med en stolpe har man alltid två tinkturer och med två gånger klujen alltid tre tinkturer.
- När man klyver flera gånger och två färger upprepas behöver dessa bara nämnas en gång, det är då underförstått att de återkommer.

Vågröta snitt

Delad i rött och guld.

I rött en ginstav av guld. I rött en bjälke av guld. I rött en stav av guld.

Två gånger delad i rött, Tre gånger delad i rött och blått, I rött två bjälkar av guld.

och blått.

Kommentarer:
Storlekarna på dessa fält fungerar enligt samma princip som för de lodröta, men på grund av att skölden är välvd i nederkanten blir det inte lika enkelt.

Diagonala snitt

Styckad i blått och guld. Ginstyckad i blått och guld.

I blått en balk av guld. I blått en qinbalk av guld.

Spetsformer

I purpur en spets av guld. I purpur en störtad spets av guld. I purpur en sinistervänd spets av guld.

Genom mantsnitt delad i I purpur en sparre av guld, purpur och guld.

Genom mantsnitt två gånger delad i purpur, guld och rött.

Kombinationer

Kvadrerad i silver och blått.

Fyrstyckad i silver och purpur.

Grönerad i silver och rött.

Schackrutad i silver och blått.

Snedrutad i silver och purpur.

Spetsrutad i silver och rött.

Kluven och två gånger delad i silver och blått.

I fält kluvet i silver och purpur en sparre av motsatta tinkturer.

Häroldsbilderna kan även kombineras med olika föremål. I bilderna av Ronny Andersén nedan förklaras hur man då blasonerar steg för steg.

Steg 1. Indelningen i fält: Styckad i...

Steg 2. Första fältets tinktur: Styckad i blått... (Man börjar alltid uppifrån och från betraktarens vänster)

Steg 3. Föremål i första fältet: Styckad i blått vari en femuddig stjärna av silver...

Steg 4. Andra fältets tinktur: Styckad i blått vari en femuddig stjärna av silver, och silver...

Steg 5. Föremål i andra fältet: Styckad i blått vari en femuddig stjärna av silver, och silver vari ett blått georgskors.

Kontrollfrågor

Då var det återigen dags att testa kunskaperna!

Frågor, kommentarer och synpunkter är också välkomna (även på frågorna)!

1. Vilken/vilka färger har tinkturen silver?

- A - Samma som metallen silver
- B - Vitt
- C - Ljusgrått
- D - Mörkgrått

2. Vilken färg har en naturfärgad elefant?

- A - Silver
- B - Vitt
- C - Grå
- D - Rosa

3. Vad innebär tinkturregeln?

- A - Att färger ska ligga bredvid varandra
- B - Att metaller ska ligga bredvid varandra
- C - Att pålsverk ska ligga bredvid varandra
- D - Att färger och metaller ska ligga bredvid varandra

4. Vilken/vilka av följande häroldsbilder delar skölden i tre delar?

- A - En bjälke
- B - En stam
- C - En spets
- D - En spärre

5. Hur skulle detta vapen blasoneras?

- A - Schackrutad i svart och silver, åtföljd av en röd post och en röd ginpost
- B - Kliven i rött, schackrutad i svart och silver, och rött
- C - I rött fält, en schackrutad stolpe i svart och silver
- D - Ett sånt här vapen får man inte skapa

6. Hur skulle detta vapen blasoneras?

- A - I rött fält två sparrar av silver
- B - Genom mantelsnitt fyra gånger delad i rött och silver
- C - Genom mantelsnitt fyra gånger delad i rött, silver, rött, silver och rött
- D - I rött fält två balkar av silver

© 2006 Svenska Heraldiska Föreningen och respektive konstnärer